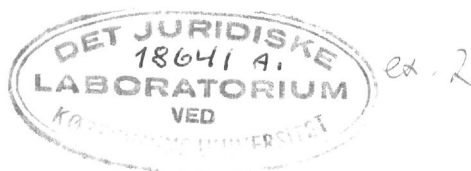

BETÆNKNING
VEDRØRENDE
DEN STATSLIGE REVISIONS
STRUKTUR M.M.

Afgivet af det af økonomiministeren
den 14. maj 1974 nedsatte udvalg til overvejelse
af den statslige revisions struktur
og dermed sammenhørende spørgsmål

BETÆNKNING NR. 729

KØBENHAVN 1975

ISBN 87 503 1685 0
Fi 04.0-54-bet.

S. L. MOLLERS BOGTR. A/S KBHVN.

Indholdsfortegnelse

I. Indledning	5
1. Udvalgets nedsættelse, kommissorium, sammensætning, sekretariat, møder	5
2. Tidligere arbejder på området	6
3. Betænkningens karakter	6
II. Udvalgets konklusion	7
4. Revisionens uafhængighed	7
5. Forholdet til statsrevisionen	8
6. Revisionens struktur og placering	8
7. Revisionens opgaver	10
8. Revisionens område	14
9. Revisionens procedure	15
III. Bilag	19
1. Lovforslag med bemærkninger	19
2. Udtalelse fra personalerepræsentanterne	29

I. Indledning

1. Udvalgets nedsættelse, kommissorium, sammensætning, sekretariat, møder

I skrivelse af 14. maj 1974 til professor, dr. oecon. Kjeld Philip meddelte økonomiministeren, at regeringen havde besluttet at nedsætte et udvalg, der skal afgive betænkning om den statslige revisions struktur og dermed sammenhørende spørgsmål. Skrivelsen har følgende ordlyd:

»Efter drøftelser med folketingets formand og udvalget for forretningsordenen har regeringen besluttet at nedsætte et udvalg, der skal afgive betænkning om den statslige revisions struktur og dermed sammenhørende spørgsmål.

1. I 1965 afgav Administrationsudvalget af 1960 en betænkning om revisionsdepartementernes og hovedrevisionens forhold. Betænkningen indeholdt forslag til en ny lov om statens revisionsvæsen m.v., som ville medføre væsentlige ændringer med hensyn til blandt andet hovedrevisionens opgaver, procedure, myndighed, organisation og ledelse.

Gennemførelsen af de i betænkningen indeholdte forslag, der krævede ændring af gældende lov, blev af den daværende regering stillet i bero. Der er imidlertid i årene siden 1965 sket forskellige ændringer i revisionsdepartementernes interne organisation, hvorved man i et vist omfang har fulgt de retningslinjer, som er angivet i betænkningen, og ved ledighed i et af departementschefembederne i 1972 blev disses antal begrænset til to.

Siden 1965 er der sket en samfundsmæssig udvikling, der har medført, at spørgsmålet om en egentlig strukturændring af den statslige revision er blevet mere aktuelt. Forøgelsen af statsbudgettet, den ændrede opgavefordeling mellem stat og kommuner, den stigende anvendelse af edb inden for administration og regnskabsvæsen, planerne om indførelse af nye budget- og regnskabssystemer inden for staten er

alle faktorer, der også stærkt forøger betydningen af, at revisionsmyndighedens legale grundlag har et sådant indhold, at dens virksomhed kan tilrettelægges på en hensigtsmæssig og effektiv måde. Samtidig må der lægges vægt på en sikring og udbygning af revisionens uafhængige stilling.

De principielle synspunkter, der ligger til grund for forslaget i betænkningen af 1965 er på flere punkter stadig gældende, men under hensyn til udviklingen siden da finder regeringen, at nye overvejelser af revisionens placering og fremtidige struktur bør finde sted. Disse overvejelser vil i vidt omfang kunne støttes på det omfattende materiale af oplysninger og vurderinger, som er indeholdt i betænkningen af 1965.

2. Udvalget må behandle spørgsmålet om den statslige revisions målsætning og de opgaver, som den i konsekvens heraf skal løse. Der må herunder foretages en vurdering af, hvilken betydning der i forhold til revisionen kan tillægges planerne om ændringer i det statslige budget- og regnskabsvæsen, og om der i disse planer bør indgå overvejelser om en udbygning af styrelsernes interne kontrolforanstaltninger, hvorved den centrale revisionsmyndighed kan fritages for de mere rutinemæssige kontrolopgaver. I vurderingen af de fremtidige opgaver må endvidere indgå overvejelser af revisionsdepartementernes stilling i forhold til folketinget og statsrevisionen.

3. I forlængelse af de under punkt 2 nævnte spørgsmål bør udvalget overveje og fremkomme med forslag om revisionsmyndighedens ledelsesmæssige opbygning. Der må herved lægges vægt på, at der skabes en mulighed for at tilrettelægge en hensigtsmæssig revision under hensyntagen til de opgaver, der skal løses inden for det samlede revisionsområde.

Det forudsættes, at udvalgets arbejde gennemføres inden udgangen af 1974, at udvalget skal have adgang til hos vedkommende myndighed at indhente enhver oplysning af interesse for arbejdet, og at fornøden teknisk assistance stilles til rådighed for udvalget.

Idet jeg anmoder Dem om at indtræde i udvalget og som formand lede dets arbejde, skal jeg meddele, at nedennævnte er anmodet om at indtræde som medlemmer:

Departementschef Hugo Engmann,

1. Revisionsdepartement.

Departementschef J. Bredsdorff,

2. Revisionsdepartement.

Departementschef J. Gersing,

Statsministeriet.

Departementschef Erik Ib Schmidt,

Budgetdepartementet.

Departementschef B. G. Toft-Nielsen,

Administrationsdepartementet.

Endvidere har jeg bedt folketingets præsidium og statsrevisoratet om hver at ville udpege en repræsentant til at indtræde som medlem af udvalget.

Udvalgets sekretariatsforretninger vil blive varetaget af kontorchef Arne Fock, 1. revisionsdepartement, kontorchef Svend Gravesen, 2. revisionsdepartement og fuldmægtig Hans Abildtrup, justitsministeriet.«

Som medlemmer af udvalget har folketingets præsidium og statsrevisoratet udpeget henholdsvis chefen for folketingets bureau Helge Hjortdal og kontorchef i statsrevisoratet Knud Jensen. Sammensætningen af udvalget og af dets sekretariat har ikke gennemgået ændringer under arbejdet.

Udvalget har afholdt 16 møder. Til brug for udvalgets drøftelser har sekretariatet udarbejdet en række notater blandt andet omhandlende den statslige revision i nogle fremmede lande, forholdet mellem revisionsdepartementerne og statsrevisorerne, revisionens uafhængighed, revisionens forhold til de planlagte statslige regnskabscentraler, forholdet mellem styrelsernes interne kontrol og den eksterne revision samt revisionen af kommunernes regnskaber.

Udvalget har besluttet at give personalerepræsentanterne i revisionsdepartementernes samarbejdsudvalg lejlighed til overfor udvalget at fremføre deres synspunkter på det af udval-

get udarbejdede foreløbige udkast til forslag til lov om revision af statens regnskaber m.m. Mødet fandt sted den 18. november 1974, og personalerepræsentanterne afleverede ved mødet en udtalelse, der er optaget som bilag 2.

Udvalget har endvidere fundet det hensigtsmæssigt at forelægge udkastet for nogle af de ministerier og styrelser, hvis regnskaber revideres, for at høre disses bemærkninger til lovforslaget. Udvalgets møde med de pågældende fandt sted den 21. november 1974.

De af personalerepræsentanterne og styrelsescheferne fremsatte synspunkter er indgået i udvalgets overvejelser, jfr. omtalen senere i betænkningen.

2. Tidligere arbejder på området

I april 1962 nedsatte statsministeren en arbejdsgruppe til at overveje revisionsdepartementernes og hovedrevisionens forhold. Denne arbejdsgruppe foretog en meget grundig gennemgang af alle de herhenhørende spørgsmål, og afgav i februar 1965 en omfattende betænkning, der blandt andet redegjorde for den historiske udvikling og tidligere overvejelser og mundede ud i et forslag til ny lov om statens revision. Denne betænkning blev afgivet til Administrationsudvalget af 1960, der foretog en nærmere gennemgang især af det forelagte lovforslag. Administrationsudvalget afgav herefter i november 1965 en betænkning med tilhørende lovforslag, der blev tiltrådt af arbejdsgruppens medlemmer. Administrationsudvalgets og arbejdsgruppens betænkninger er optaget i 5. betænkning fra Administrationsudvalget af 1960, revisionsdepartementernes og hovedrevisionens forhold, betænkning 408/1966.

3. Betænkningens karakter

Udvalget blev som anført i kommissoriet pålagt at afslutte sit arbejde inden udgangen af 1974. Udvalget har følt den til rådighed stående tid som meget kort. Dette har bevirket, at udvalget har koncentreret sit arbejde om at formulere et lovforslag og at skrive bemærkninger hertil. Når udvalget har fundet det forsvarligt at følge en sådan fremgangsmåde i stedet for først at skrive en betænkning, beror det på, at der i forvejen forelå et stort og dybtgående materiale, som udviklingen ikke i nævneværdig grad havde gjort forældet.

II. Udvalgets konklusion

4. Revisionens uafhængighed

Sammen med statsrevisionen og i samarbejde med denne har hovedrevisionen til opgave at revidere statens regnskaber. På folketingets og offentlighedens vegne skal revisionen påse, at bevilgede midler anvendes efter hensigten, at gældende regler overholdes, og at forvaltningen sker på en økonomisk forsvarlig måde.

For at offentligheden og folketinget kan have den fornødne tillid til, at dette arbejde udføres så objektivt som muligt, er det nødvendigt, at der tilsikres revisionen en høj grad af uafhængighed af de forskellige politiske og administrative kræfter og interesser. Udvalget finder det ønskeligt, at denne uafhængighed finder klart udtryk i lovbestemmelser, og at den understreges ved den struktur og ved den placering, revisionen får.

En myndigheds afhængighed af andre organer kan måles på grundlag af de tilknytningmomenter, der findes mellem organerne. Et afhængighedsforhold vil typisk bestå i, at den ene myndighed er underordnet den anden i et hierarkisk system, der navnlig vil medføre en tilsyns adgang, en adgang til at meddele tjenestebefalinger, både i enkelte sager og for så vidt angår almindelige instruktioner, en adgang til at omgøre afgørelser m.v. Herudover kan afhængigheden bestå i, at den ene myndighed foretager ansættelser af den anden myndigheds personale, eller i, at den ene myndighed i større eller mindre omfang har indflydelse på den anden myndigheds finansielle grundlag.

Revisionsdepartementerne indtager i dag en meget selvstændig stilling i forhold til såvel regering som folketing. Hverken regering eller folketing kan således gribe ind i behandlingen af de enkelte sager med f.eks. et påbud om at standse en undersøgelse eller med en bestemmelse om, hvilke revisionsmetoder der skal anvendes. På den anden side er revisionsdeparte-

menterne bistandsorganer både for statsrevisorerne, idet de skal foretage undersøgelser på statsrevisorerens anmodning, og for den enkelte minister, idet de står til hans rådighed med hensyn til den regnskabsmæssige kontrol.

Det er af største betydning for tilliden til revisionen, at den kan udføre sit arbejde uden indblanding hverken fra politisk side eller fra de myndigheder, der skal revideres. Revisionen må således selv kunne bestemme sine arbejdsmetoder, ligesom den på egen hånd må kunne bestemme, hvilke arbejdsopgaver den vil tage op. Der har derfor i udvalget været enighed om det ønskelige i at bevare og styrke den centrale revisions uafhængighed af regering og folketing.

For yderligere at sikre revisionen politisk uafhængighed er der i udvalget enighed om, at den foreslåede chefstilling ikke kan forenes med hvervet som medlem af folketinget.

Udvalget har overvejet et forslag om, at revisionen skulle foretage undersøgelser efter direkte anmodning fra udvalg under folketinget, men har undladt at optage en sådan bestemmelse i lovforslaget for at undgå at skabe det indtryk, at revisionen kunne blive en brik i et politisk spil. Man har derfor bibeholdt den bestående regel om, at statsrevisorerne kan anmode revisionen om at foretage undersøgelser.

Udvalget har endvidere overvejet, om revisionen fortsat skal bistå de enkelte ministre med den regnskabsmæssige kontrol, jfr. statsregnskabslovens § 18, stk. 5. Da bestemmelsen, der i øvrigt kun sjældent har medført opfordringer fra administrationen til revisionen om at foretage undersøgelser, synes at harmonere dårlig med princippet om, at revisionen skal være uafhængig af de reviderede myndigheder, har man foreslået kun at optage en bestemmelse om, at revisionen skal bistå med tilrettelæggelsen af den regnskabsmæssige kontrol.

Udvalget foreslår at bibeholde den eksiste-

rende bestemmelse om, at revisionens chef i revisions-sager har direkte referat til de enkelte ministre vedrørende revisionen af deres respektive områder.

Revisionens arbejde må nødvendigvis foregå inden for personalemæssige og finansielle rammer, der fastsættes af bevillingsmyndighederne. Det er vigtigt, at der herved sikres revisionen det fornødne personelle og finansielle grundlag for at kunne udføre sit arbejde. Revisionsdepartementerne har hidtil henhørt under en minister, for tiden økonomiministeren, i personale- og budgetspørgsmål. I afsnit 6 drøftes, hvorvidt revisionen fremtidigt skal placeres organisatorisk under en minister eller under folketinget.

5. Forholdet til statsrevisionen

Den statslige revision i Danmark er og vil fortsat være præget af, at man ved grundloven har etableret et statsrevisorat, hvis medlemmer udpeges af folketinget, og som i reglen består af nuværende eller tidligere medlemmer heraf. Gennem grundloven er der sikret folketinget afgørende indseende med og indflydelse på den statslige revision.

Samtidig har revisionsystemet i Danmark imidlertid været præget af den revision, som er vokset op i ministerier og andre statsinstitutioner, og som ved statsregnskabsloven af 1926 blev samlet i fire hovedrevisorater.

De to revisionsorganer er af lovgivningen blevet givet opgaver, der i stort omfang er sammenfaldende. Den i praksis skabte deling af arbejdet mellem de to revisioner præges imidlertid af, at der til de fem statsrevisorers rådighed står et sekretariat på to medarbejdere, medens hovedrevisionen har et personale på ca. 400 medarbejdere. Det følger umiddelbart heraf, at langt den største del af det med revisionen forbundne arbejde må finde sted i hovedrevisionen.

Ved grundlovens § 47 er det blevet pålagt statsrevisorerne at udøve en bevillingskontrol. Der er endvidere ved statsrevisorloven pålagt statsrevisorerne en række andre revisionsopgaver. Under de eksisterende forhold kan disse opgaver alene løses ved, at statsrevisoratet i sit arbejde, således som lovfæstet i statsrevisorloven, bygger på materiale modtaget fra hovedrevisionen.

Det er forekommet udvalget hensigtsmæssigt, at statsrevisoratet aflastes for alt teknisk beto-

net arbejde, således at statsrevisionen først og fremmest tager stilling til de af hovedrevisionen rejste sager og i givet fald påtaler de fremdragne forhold og tager initiativet til at få de påtalte forhold rettet. Fra statsrevisorerne kan udgå initiativ til, at hovedrevisionen skal foretage undersøgelser. Det praktiske arbejde ved gennemførelsen af statsrevisorernes bevillingskontrol forudsættes henlagt til hovedrevisionen.

Medens chefen for hovedrevisionen som et udslag af hans uafhængighed ikke behøver at følge henstillinger fra anden side, bør han være forpligtet til at foretage de undersøgelser, statsrevisorerne anmoder ham om. Han bør imidlertid selv bestemme, på hvilken måde sådanne undersøgelser skal udføres.

Det må anses for nyttigt, at opfordringer til undersøgelser kan udgå fra flere sider. Det betyder, at enhver berettiget formodning om, at der er noget at rette, bliver undersøgt. Lige så vigtigt det er, at mange er på vagt, lige så betydningsfuldt er det imidlertid, at ansvaret for revisionen i størst muligt omfang samles hos hovedrevisionen, således at dobbelt arbejde undgås og alle resultater samles og bedømmes ét sted.

Der kan imidlertid foreligge sager, hvor et kendskab til folketingets sædvaner eller andre forhold gør det naturligt, at statsrevisoratet selv foretager nærmere undersøgelser i forbindelse med de af hovedrevisionen rejste sager.

Udvalget finder ikke anledning til at foreslå en i enkeltheder fastlagt arbejdsdeling mellem statsrevisorere og hovedrevision, idet man ikke ved unødige bestemmelser skal hæmme en tilpasning, når ændrede forhold tilsiger det.

6. Revisionens struktur og placering

Udvalget har ved at orientere sig om revisionens placering i nogle beslægtede lande konstateret, at de anvendte strukturer afviger stærkt fra hinanden. Man har imidlertid også fundet, at ingen af de fremmede ordninger frembyder så åbenbare fordele, at en afvigelse fra hovedlinjerne i det danske system kan begrundes hermed.

Ved ordningen i 1926 besluttedes det at etablere i alt fire hovedrevisorater og dermed at oprette fire stillinger som hovedrevisorere. Ved senere omlægninger er antallet af hovedrevisorater og hovedrevisorere blevet reduceret til to. I 1926 foretoges en opdeling af revisionsopga-

verne, således at nogle ministerier og styrelser henlagdes under det første, andre under det andet, tredje eller fjerde hovedrevisorat. En deling mellem hovedrevisoraterne som her nævnt var med de revisionsopgaver, man dengang påtog sig, og med den revisionsteknik, der dengang anvendtes, ganske naturlig. Denne form for deling af opgaverne mellem departementerne er siden blevet opretholdt.

At opdele revisionsopgaverne efter, hvem der revideres, er imidlertid ikke længere helt hensigtsmæssigt. Ikke mindst inden for den økonomisk-kritiske revision er der opgaver, der går på tværs af inddelingen i ministerier og institutioner. Den nyere tekniske udvikling blandt andet af edb-systemer kan gøre anvendelsen af specialister, der af økonomiske grunde bør arbejde for den samlede revision, hensigtsmæssig. Den forestående oprettelse af regnskabscentraler vil føre regnskaber, hvoraf nogle nu revideres af første, andre af andet departement, sammen til samme central. Det må være praktisk, at regnskabsføring og revision i stort omfang opbygges svarende til hinanden. Man må påregne, at der i fremtiden vil være brug for stadige tilpasninger til ny teknik m.m. Alle disse hensyn trækker i retning af, at det mest praktiske er, at al hovedrevision henlægges under ét embede. Denne opfattelse deles af de to departementers personale, jfr. bilag 2.

Det må være den ny chefs opgave at foretage den mest hensigtsmæssige opdeling - efter funktioner og/eller efter ministerier og institutioner - og det må være en af hans fornemste opgaver stadig at tilpasse den valgte struktur til de ændrede forhold.

Med hensyn til revisionens placering har der som foran nævnt været enighed om at vælge en sådan placering, at revisionens uafhængighed i revisionssager understreges bedst muligt. Man har været i tvivl om, hvorvidt det var bedst stemmende med uafhængigheden, at chefen og revisionens øvrige ledende personale ansattes og afskedigedes af folketinget eller af Kongen efter indstilling af en minister. Man har ligeledes overvejet, om uafhængigheden burde komme til udtryk ved, at hovedrevisionens budgetforslag afgives direkte til folketingets præsidium, eller om den sædvanlige budgetprocedure burde følges. Under overvejelserne heraf har man drøftet ordningen i Norge, hvor riksrevisjonen, der varetager al statslig revision, ledes af et kollegium bestående af de af stortinget valgte riksrevisorer.

Under drøftelserne har der været fremført en del argumenter for og imod hver af de to løsninger. På den ene side er det blevet fremhævet, at den øverste kontrolmyndighed i forhold til statens regnskaber og bevillingsforvaltning ligger hos de folketingsvalgte statsrevisorer. Det vil stemme bedst med denne grundlovshjemlede ordning, at hovedrevisionen, der i praksis skal varetage bevillingskontrollen og revisionen af statens regnskaber, placeres i tilknytning til statsrevisorerne eller på anden måde i folketinget. Placeres revisionen under en minister, kan det ikke udelukkes, at beskyttelsen af dens uafhængighed i særlige situationer viser sig utilstrækkelig, og en sådan ordning indebærer tillige en risiko for, at der ikke altid kan opretholdes den snævre kontakt mellem statsrevision og hovedrevision, som er nødvendig for, at statsrevisionen skal kunne bygge på hovedrevisionens arbejde ved gennemførelsen af den konstitutionelle revision. Oplysninger, der er indhentet hos riksrevisjonen i Norge, synes at vise, at revisionens placering i stortinget ikke har medført praktiske vanskeligheder i forhold til stortinget eller ved gennemførelsen af det løbende samarbejde med de reviderede institutioner.

Det er på den anden side blevet anført, at hovedrevisionens budget og ansættelser og afskedigelser af højere personale principielt må være et regeringsanliggende - på samme måde som domstolens budgetter, ansættelser og afskedigelser er det. For at sikre den bedst mulige anvendelse af statens ressourcer, bør vurderingen af hvor meget der skal foreslås anvendt til revision, foretages af regeringen i forbindelse med den øvrige fordeling af statens ressourcer. Hvis en overførsel til folketinget kun er noget formelt, vil uafhængigheden kunne sikres lige så godt under regeringen. En placering af revisionen som et kontrolorgan for folketinget kan føre til, at regeringen i større omfang end ellers vil opbygge sin egen revision, hvilket blandt andet ud fra ønsket om at undgå dobbeltarbejde må anses for uheldigt. En placering under folketinget vil kunne vanskeliggøre det nære samarbejde mellem administration og revision, som ikke mindst er ønskelig for den økonomisk-kritiske revision. Det er endelig blevet anført, men kun blevet tillagt mindre betydning, at det ikke ville være særlig praktisk for folketinget at skulle drive et stort administrativt apparat med for tiden ca. 400 ansatte.

Udvalgets medlemmer har søgt at veje disse hensyn imod hinanden.

Jørgen Gersing, Helge Hjortdal, Knud Jensen, Toft-Nielsen, Kjeld Philip og Erik Ib Schmidt mener, at i princippet bør budget, udnævnelser og afskedigelser behandles på sædvanlig måde, men finder dog, at revisionens særstilling gør det rimeligt, at statsrevisorerne udtaler sig, førend der træffes afgørelser på disse områder.

J. Bredsdorff og Hugo Engmann tillægger de først fremførte principielle synspunkter en sådan vægt, at de anser en ordning, hvorefter revisionen tilknyttes folketinget, for den rigtigste.

Der er indenfor udvalget enighed om, at skal man have en placering uden direkte tilknytning til folketinget, kan dette ske på følgende måde:

En af Kongen udnævnt generaldirektør får ansvaret for statens hovedrevision. Generaldirektøren er uafhængig i alle revisionsanliggender. Hans budget forelægges statsrevisorerne til udtalelse, førend det fremsendes til ministeren.

Udvalget har, førend det nåede frem til ovennævnte konklusion, drøftet andre styrelsesformer end den her nævnte. Det har således været overvejet, om der til revisionen skulle være knyttet en bestyrelse, ligesom det har været overvejet at give statens hovedrevision et kollegium som øverste **ledelse**.

Danmarks statistik, der har en lignende uafhængig stilling som statens hovedrevision, har f.eks. en bestyrelse med besluttende myndighed, hvis formand er rigsstatistikeren, og hvis medlemmer repræsenterer såvel leverandører af statistisk materiale som forbrugere af statistik. Denne ordning synes at fungere godt. Udvalget har overvejet etableringen af en tilsvarende ordning for statens hovedrevision. Det har imidlertid ikke fundet, at der var tilstrækkeligt tungtvejende grunde til at etablere et sådant organ. Skulle det bestå af repræsentanter for de reviderede myndigheder, kunne man endda risikere, at det ville kunne blive beskyldt for at lægge bånd på revisionen.

Det har været overvejet at etablere et råd, hvis opgave skulle være at skabe en organiseret kontakt mellem revisionen og de reviderede myndigheder. Ved mødet med repræsentanterne for ministerier og institutioner blev dette forslag forelagt disse. Kun fra en enkelt side blev der udtrykt interesse for oprettelsen af et sådant råd. Udvalget finder herefter ikke anledning til at foreslå oprettelsen heraf.

Inden for udvalget har der været udtrykt nogen sympati for, at chefen skulle ansættes på åremål. Herimod er det blevet anført, at der ved en sådan ansættelsesform kunne opstå tvivl om chefens uafhængighed.

Udvalget har også drøftet, under hvilken minister statens hovedrevision i givet fald skulle henhøre. Da revisionen har en særlig placering i forhold til folketinget, og da generaldirektøren i revisionsssager har direkte referat til samtlige ministre, kunne det være naturligt at placere revisionen under statsministeren. Det ville understrege revisionens særstilling. Nogle af udvalgets medlemmer har da også tilkendegivet, at de fandt det rimeligt, at revisionen blev henlagt under statsministeren, og har påpeget, at varetagelsen af opgaven ikke i praksis ville være tidskrævende for ministeren. Også repræsentanterne for det i revisionsdepartementerne ansatte personale har udtalt sig til gunst for denne placering, jfr. bilag 2. Da spørgsmålet om placering under den ene eller den anden minister er et regeringsanliggende, og regeringen altid selv kan ændre arbejdsopgavernes fordeling mellem de enkelte ministre, har udvalget ikke taget stilling til dette spørgsmål.

Af hensyn til et eventuelt kommende samarbejde mellem statsrevisorerne og folketingsudvalg har man fundet det rigtigst, at statsrevisorerne skal kunne bestemme, at generaldirektøren deltager i samråd i folketinget mellem et udvalg under folketinget og statsrevisorerne. En sådan bestemmelse udelukker selvsagt ikke, at den minister, hvortil generaldirektøren knyttes, kan lade ham ledsage sig i samråd.

7. Revisionens opgaver

Efter den gældende statsregnskabslovs § 10 skal revisionen navnlig påse:

- at regnskabet er rigtigt aflagt i tal- og bogholderimæssig henseende, og at såvel indtægts- som udgiftsposter er behørig dokumenterede,
- at regnskabets enkelte poster er i overensstemmelse med de gældende love, anordninger og andre gyldige bestemmelser samt indgåede kontrakter,
- at ingen udgift er afholdt uden hjemmel i finansloven eller anden bevillingslov, at bevillingerne er anvendt efter deres ord og forudsætninger, at enhver udgift og indtægt er

posteret på rette måde, og at ingen post uhjelmet er overført fra et finansår til et andet,

- d. at der ved forvaltningen af statens midler og driften af de i regnskaberne omhandlede virksomheder er taget skyldige økonomiske hensyn.

Den under pkt. a beskrevne opgave, den tal- og bogholderimæssige revision, omfatter kontrol af, at regnskabet er vedlagt bilagsmateriale, der opfylder kravene til god regnskabsskik, at bilagene er konteret og bogført efter de for staten og de enkelte forvaltningsområder opstillede konteringsregler, og at de afgivne regnskabsoversigter er en korrekt sammenfatning af disse enkeltposter. Som en del af den tal- og bogholderimæssige kontrol er det naturligt at nævne den verifikation af bogførte kasse- og andre aktivbeholdninger, der sker gennem uanmeldte eftersyn hos kasserere og andre, der har sådanne værdier i deres varetægt.

Regnskabsmaterialets stadig voksende omfang har medført, at revisionsdepartementerne i stigende grad baserer deres kontrol på en gennemgang og vurdering af den ved institutionerne anlagte forretningsgang, idet man tilstræber, at der i denne forretningsgang sker en sådan fordeling af funktionerne på de enkelte led, at der skabes en effektiv og fejlfri procedure. Denne kontrol af forretningsgangen bevirker, at der skabes mulighed for at indskrænke den mere traditionelle gennemgang af de enkelte transaktioner, således at denne kun udføres i et omfang, der giver revisionsdepartementerne tilstrækkelig vished for, at forretningsgangen fungerer som forudsat. En koncentration af regnskabsaflæggelsen vil kunne medføre yderligere rationalisering af denne del af revisionsdepartementernes arbejde.

Overgang til anvendelse af elektronisk databehandling har medført, at revisionen har fået vigtige opgaver i forbindelse med kontrollen af edb-systemerne. Revisionen må således vurdere rigtigheden og hensigtsmæssigheden af det program, der benyttes til den maskinelle behandling. Den må derfor allerede fra et tidligt tidspunkt deltage i systemarbejdet for at sikre, at de fornødne kontrolforanstaltninger bliver indlagt i edb-systemerne, og for at følge afprøvningen af systemet, inden dette tages i brug. Der må endvidere foretages en vurdering af forretningsgangen omkring databehandlingen,

både hos datacentralerne og de pågældende administrative myndigheder, og det må overvejes, hvorvidt edb-systemet giver tilstrækkelige og relevante oplysninger til den daglige ekspedition og til revisionen.

Den i pkt. b omtalte revision, den juridisk-kritiske kontrol, sikrer, at administrationen sker dels efter gældende love, anordninger og andre bindende retsregler, dels i overensstemmelse med indgåede kontrakter. Denne kontrol strækker sig fra helt rutinemæssige konstateringer af overholdelsen af administrative regler, f.eks. reglerne for afregning af tjenesterejser, til arbejde, der forudsætter en juridisk eller tilsvarende uddannelse, f.eks. undersøgelser af, om afholdte udgifter, herunder tilskud, inden for det sociale område, boligområdet og undervisningsområdet er i overensstemmelse med lovgivningens ofte komplicerede regler. Endvidere kan nævnes kontrol med overholdelsen af indgåede kontrakter om bygge- og anlægsarbejder eller større materielanskaffelser og ved indtægtsrevisionen tilsyn med, at indtægterne beregnes efter reglerne i skatte- og afgiftslove.

Med hensyn til opgaven i pkt. c, bevillingskontrollen, sker der nu en arbejdsdeling mellem statsrevisorerne og revisionsdepartementerne, således at sammenholdelse af bevillingstal med regnskabstallene i statsregnskabet foretages af statsrevisorerne, og revisionsdepartementerne foretager i forbindelse hermed en gennemgang og vurdering af de redegørelser, styrelserne afgiver til statsrevisorerne om afvigelser mellem bevilling og forbrug. I øvrigt må en væsentlig del af revisionsdepartementernes virksomhed betragtes som et nødvendigt led i bevillingskontrollen.

Allerede ved den tal- og bogholderimæssige revision påses det, at konteringen er korrekt, d.v.s. at udgifter og indtægter er henført til den rigtige bevillingskonto, hvilket er forudsætningen for, at bevillings- og regnskabstal uden videre kan sammenholdes. Revisionsdepartementerne påser endvidere, at ingen post uhjelmet overføres fra et finansår til et andet, idet man sikrer sig, at indtægter og udgifter henføres til det rette finansår, hvilket får særlig betydning ved sammenholdelse af bevillingstal og regnskabstal. Endelig udøver revisionsdepartementerne ved deres gennemgang af regnskaberne en juridisk-kritisk kontrol med, at institutionernes dispositioner falder inden for den ved bevillingslovene givne bemyndigelse, som den har fundet udtryk i selve lovenes tekst og de

dertil knyttede anmærkninger, betænkninger, aktstykker m.m.

Ved den økonomisk-kritiske revision, der er nævnt under pkt. d, foretager revisionsdepartermenterne en vurdering af statens forvaltning ud fra det grundlæggende synspunkt, at statens midler skal administreres bedst muligt. Mere konkret kan man sige, at udgifterne skal holdes på så lavt et niveau, som det er muligt, når institutionerne skal løse deres opgaver på hensigtsmæssig måde, og at de indtægter, der er hjemmel til at opkræve, skal indfordres med størst muligt provenu. Institutionernes opgaver er beskrevet i anmærkningerne til forslag til finanslov, og revisionsdepartermenterne må påse, at alle afholdte udgifter på formålstjenlig måde fremmer de beskrevne formål og gør det på den billigste måde.

Den økonomisk-kritiske kontrol omfatter vurderinger såvel af enkelttransaktioner som af forvaltningen på afgrænsede sagsområder og af den samlede virksomhed i en institution eller en ensartet gruppe af institutioner. Som eksempler på analyser foretaget af revisionsdepartermenterne kan nævnes undersøgelser af indkøbs- og udbudspolitik, undersøgelser af oppebørselsmyndigheders restanceinddrivelse, undersøgelser af forvaltningen af fast ejendom og andre aktiver, undersøgelser af hensigtsmæssigheden af et forvaltningsområdes administrative struktur, undersøgelser af, om en institution har udviklet sig som forudset og undersøgelser af, om aftaler og regler er udformet, så de tilskynder til at økonomisere o.s.v. Vurderingerne vil også kunne ske på grundlag af sammenlignende undersøgelser af forskellige institutioner.

Igennem en årrække har revisionsdepartermenterne i voksende grad lagt vægt på at belyse den økonomiske forvaltning gennem sådanne større, driftsøkonomiske undersøgelser. I den forbindelse har man også søgt at stille de samlede afholdte udgifter på et forvaltningsområde i relation til, hvad forvaltningsområdet har ydet af varer og tjenesteydelser. Ved således at sammenholde produktionsresultatet (præstationerne) med de anvendte ressourcer søger man at belyse forvaltningsområdets produktivitet, ligesom man i et vist omfang søger at fastslå, hvorvidt de samfundsmæssige resultater, der opnås, står i rimeligt forhold til de anvendte ressourcer.

Udvalget er enig om, at der ikke i princip skal ske nogen ændring af hovedrevisionens opgaver. Den detaljerede bevillingskontrol,

der hidtil har været varetaget af statsrevisoratets sekretariat, forudsættes dog som nævnt foran overtaget af statens hovedrevision, og man forudsætter ligeledes, at statens hovedrevision vil benytte en stadig større del af sine ressourcer til udførelse af økonomisk-kritisk revision. Undersøgelser af institutionernes økonomiske drift foretages såvel af hovedrevisionen som af ministerierne, og det er naturligt, at der sker en gensidig orientering om det således tilvejebragte materiale.

Det er i overensstemmelse med nutidig opfattelse af ekstern revision, at kontrollen med regnskabs pålidelighed koncentrerer sig om en bedømmelse af, hvorvidt der er etableret en sådan intern kontrol i den regnskabsmæssige forretningsgang, at de fremkomne regnskabsresultater giver et rigtigt billede af virksomhedens drift, og at der tillige er skabt rimelig sikkerhed for beholdningernes tilstedeværelse. Arbejdet med kontrol af enkelte bilag og posteringer kan derfor nedbringes til gennemgang af et sådant udsnit af regnskaberne, at man herved får et tilstrækkeligt indtryk af sikkerheden i forretningsgangen.

Denne udvikling har medført, at det ikke forekommer rimeligt at foretage en så skarp opdeling mellem de fire revisionsopgaver, som statsregnskabsloven gør, fordi revisionen af et regnskabsområde må betragtes som en helhed, hvori elementer af alle fire revisionsopgaver indgår.

Udvalget har derfor været enig om at give en mere tidssvarende formulering af revisionens opgaver, og man har herved også tilsigtet en formulering, der vil være dækkende i adskillige år, således at den vil give mulighed for tilpasning til skiftende revisionsmetoder og -teknik.

Udover regler for den egentlige revision har man ment, at det var rimeligt at give en bestemmelse om, hvilke opgaver revisionen skal koncentrere sig om ved gennemgang af regnskaber fra en række statsstøttede institutioner, foreninger, fonde m.v., der har egen revision. Der har været enighed om, at det navnlig skal påses, at de pågældende regnskaber er undergivet betryggende revision, at vilkårene for støtte fra staten er opfyldt, at bestemmelser om midlernes anvendelse er overholdt, og at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af midlerne.

Efter statsregnskabslovens § 14 kan finansministeren (nu økonomiministeren) efter sam-

råd med fagministeren bestemme, at revisionen af en underordnet myndigheds regnskab udføres af den pågældende centralstyrelse. Den kritiske revision påhviler dog fortsat revisionsdepartementerne efter statsregnskabslovens § 15.

Revisionsdepartementerne kan foretage en efterrevision af de pågældende regnskaber og kan forlange revisionsantegnelser og beretninger om kasseeftersyn forelagt.

Revisionsordninger efter § 14 er hovedsagelig oprettet i generaldirektoratet for statsbanerne, generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet og direktoratet for toldvæsenet. I nogle andre institutioner er desuden oprettet interne revisionskontorer, f.eks. i kildeskattedirektoratet og hypotekbanken, men ellers varetages revisionen i sin helhed af revisionsdepartementerne.

I udvalget har der været enighed om, at man bør søge at fremme en udvikling, hvorved flere revisionsopgaver end nu henlægges til interne revisionsorganer i institutionerne. Der er i udvalget enighed om at betragte den interne kontrol og den eventuelle interne revision under ét som midler til sikring af regnskabsaflæggelsens pålidelighed. Da intern revision samtidig kan være en støtte for institutionens ledelse ved dens styring, er det udvalgets opfattelse, at det er hensigtsmæssigt at oprette interne revisionsorganer i større omfang end nu. En forudsætning må imidlertid være, at hovedrevisionen kan tilrettelægge sin revision således, at den i videst mulig omfang kan undgå at foretage kontrol af lignende art som udført af den interne revision. For at sikre disse muligheder må oprettelse af interne revisioner ske i samarbejde mellem den pågældende institution og hovedrevisionen.

Under et møde, som udvalget har afholdt med repræsentanter for nogle af de institutioner, der har store regnskabsopgaver, blev det af disse repræsentanter fremhævet, at de tillagde det stor betydning, at institutionerne rådede over interne revisionsorganer, der kunne forsyne dem med oplysninger af driftsøkonomisk art til brug for ledelsens dispositioner.

Efter den gældende regnskabslov foretages kasseeftersyn af den myndighed, der udøver revisionen, og finansministeren fastsætter nærmere retningslinjer for eftersynene. Da dette område har nær forbindelse med revisionens opgaver, foreslår udvalget, at bestemmelserne vedrørende afholdelse af kasse- og beholdningseftersyn fastsættes af generaldirektøren.

Udvalget har foretaget en vurdering af, hvil-

ken betydning det får for revisionen, at et centralt regnskabssystem for hele statsforvaltningen er under opbygning.

Hovedprincipperne i det nye regnskabssystem er følgende:

- Koncentration af institutionernes regnskabs- og kasseopgaver gennem henlæggelse af den væsentligste del af disse til et mindre antal regnskabscentraler.
- Anvendelse af edb til udførelse af hovedparten af regnskabsopgaverne.
- Anvendelse af edb til en automatisering af den overvejende del af institutionernes betalinger og den hertil knyttede kontrol med tilgodehavender og gældsforpligtelser.
- Anvendelse af edb til en automatisk tilvejebringelse af tværgående statistikker og økonomiske oversigter.
- Løbende føring af bevillingsregnskabet og hertil knyttede regnskaber, således at der udover periodiske regnskaber og årsregnskaber efter behov kan fremskaffes aktuelle forbrugstal såvel fra den enkelte institution som for staten som helhed.
- Udbygning efter behov af regnskaberne med dispositionsregnskaber, der registrerer indgåede aftaler, som endnu ikke har medført udgifter.
- Udbygning i hensigtsmæssigt omfang af regnskabssystemet med opgørelser over anvendte ressourcer og ydede præstationer inden for afdelinger af institutionerne eller ved udførelsen af projekter.

Nogle få store regnskabsområder med særligt store opgaver får adgang til at opbygge deres egne edb-systemer, der dog skal kunne afgive informationer til det centrale system, men ellers vil samtlige statsinstitutioner blive tilknyttet en af de nævnte regnskabscentraler. Statsinstitutionerne vil fortsat selv skulle kontrollere og attestere bilag samt påføre dem konteringsoplysninger inden indsendelsen til regnskabscentralerne, hvis hovedopgave bliver at foretage konvertering af oplysningerne i bilagene, således at de kan indlæses i datamaskinerne. Umiddelbart efter konverteringen tilbagesendes bilagene til institutionerne, hvor de arkiveres indtil eventuel oversendelse til hovedrevisionen.

Efter den skitserede forretningsgang vil hovedrevisionen fortsat kunne revidere på den traditionelle måde, idet regnskaberne med tilhørende bilag vil kunne indsendes fra institutio-

nerne, eventuelt kan uddata modtages direkte fra regnskabscentralerne eller endog fra datacentralen som samarbejder med disse. Det vil ligeledes fortsat være muligt at revidere på stedet i de enkelte institutioner. Såfremt revisionen udføres helt traditionelt, behøver den kun i ringe omfang at suppleres med kontrol med edb-behandlingen og de i regnskabscentralerne foretagne procedurer. Man vil dog også have mulighed for at foretage videregående omlægninger af revisionsmetoderne ved at flytte vægten over på en nærmere kontrol med edb-behandlingen og forretningsgangen i regnskabscentraler og institutioner, hvorved man blandt andet vil kunne indskrænke detailrevisionen af bilagsmaterialet. Det vil også være muligt for hovedrevisionen som et led i kontrollen at foretage en - sandsynligvis stikprøvevis - tal- og bogholderimæssig revision i regnskabscentralen inden bilagens tilbagesendelse.

I forbindelse med etablering af det nye regnskabssystem kan det også tages op til overvejelse, hvorvidt en del af hoved revisionens mere rutinemæssige opgaver bør overdrages til interne revisioner, og hvorvidt der bør foretages en løbende bilagsrevision, eller om man i vidt omfang vil kunne acceptere, at konteringskontrol og anden kontrol med de enkelte bilag primært anses som hørende under den interne kontrol i institutionerne eller regnskabscentralerne.

Hvis kontrollen primært skal ligge hos institutionerne, må det være en forudsætning, at regnskabsområdet er så stort, at der kan tilrettelægges en effektiv kontrol. Medens man i større institutioner med forholdsvis omfattende regnskabsopgaver kan etablere gode kontrolforanstaltninger, som bør tages i betragtning ved tilrettelæggelsen af revisionen, vil dette næppe blive tilfældet i forskellige mindre institutioner. En koncentration af opgaverne kunne muligvis på nogle områder bevirke en ændring heri.

Udvalget er af den opfattelse, at det nye system naturligt vil medføre overvejelser af denne art om omlægninger af det daglige revisionsarbejde og udnyttelse af de kontrolelementer, som kan indbygges i det nye systems forretningsgange og edb-programmer. Der vil dog ikke ske nogen principiel ændring af revisionens opgaver, idet der kun er tale om en sådan tilpasning af revisionsmetoderne til det bestående regnskabssystem, som altid vil påhvile revisionen.

8. Revisionens område

Efter den gældende regnskabslov omfatter revisionen samtlige statens regnskaber.

Siden 1926 er store offentlige opgaver henlagt til offentlige og halvoffentlige institutioner, selvejende institutioner m.v., hvis udgifter eller underskud fuldt ud dækkes af staten. Der er endvidere i betydeligt omfang oprettet institutioner, hvis virksomhed helt er baseret på afgifter, der har hjemmel i lov, og som må sidestilles med statsmidler, f.eks. ATP-fonden. Der er i udvalget enighed om, at der bør ske lovfæstelse af den udviklede praksis, hvorefter regnskaberne fra sådanne institutioner bliver revideret af statens hovedrevision.

For en række institutioner, der efter lovforslagets ordlyd skulle revideres af statens hovedrevision, er der imidlertid ved bestemmelser i den pågældende lovgivning fastsat en særlig revision ved valgte eller beskikkede revisorer.

Efter udvalgets opfattelse bør institutioner af den nævnte karakter som hovedregel revideres af statens hovedrevision, og der bør kun gennemføres undtagelser herfra efter en nøje overvejelse. Udvalget ville finde det hensigtsmæssigt, om statens hovedrevision blev hørt i tilfælde, hvor sådanne særlige revisionsordninger påtænkes gennemført.

Udvalget mener ikke, at sådanne bestående særlige revisionsordninger skal bortfalde ved gennemførelsen af dette lovforslag, og har af lovtekniske grunde i forslaget optaget en bestemmelse om, at sådanne eksisterende særlige revisionsordninger opretholdes.

Statens regnskaber m.v. bliver som foran nævnt normalt revideret af statens hovedrevision, der i forbindelse med denne revision har adgang til regnskabsmateriale fra institutioner, erhvervsvirksomheder m.v., som det kan være fornødent at efterse som et led i revisionen af en statsinstitutions regnskab.

Der findes endvidere en gruppe institutioner m.v., der uden at være helt baseret på indtægter fra staten dog modtager tilskud, kapitalindskud, lån eller anden økonomisk støtte fra staten, og hvis regnskaber på grund af den almindelige offentlige interesse fortsat bør gennemgås af statens revision. De pågældende regnskaber vil i forvejen være reviderede, og generaldirektørens gennemgang vil derfor normalt kun bestå i en kontrol af, om revisionen er betryggende, og om vilkårene for statsstøtten er overholdt.

Udvalget har nærmere drøftet afgrænsningen af disse institutioner. Der er i udvalget enighed om, at generaldirektørens adgang til at kræve regnskaber indsendt til gennemgang skal omfatte regnskaberne fra institutioner, foreninger og fonde m.v., idet der herved kun tænkes på institutioner m.v. af offentlig og halvoffentlig karakter.

De foreslåede lovbestemmelser vedrørende afgrænsningen af de institutioner, hvis regnskaber skal indsendes og vedrørende indholdet af den regnskabsgennemgang, som hovedrevisionen skal foretage, svarer i hovedsagen til den gældende praksis på området.

Udvalget finder endvidere, at regnskaber fra institutioner, der ville blive underkastet revision ved statens hovedrevision, såfremt der ikke i medfør af lov var blevet fastsat særlige revisionsordninger for dem, af generaldirektøren skal kunne forlanges indsendt til gennemgang.

En betydelig del af de beløb, der bevilges på de årlige bevillingslove - for finansåret 1974-75 over 20 mia. kr. - vedrører udgifter, der henhører under forvaltning af amtskommuner eller kommuner.

Det drejer sig navnlig om følgende udgifter:

- a. Kommunernes sociale udgifter, der revideres talmæssigt af den kommunale revision, hvorefter der af statsamterne foretages en kritisk revision.
- b. Tilskud til kommunernes sygehusvæsen efter opgørelser revideret af den kommunale revision.
- c. Udgifter til boligsikring efter opgørelser, der revideres talmæssigt af den kommunale revision, medens statsamterne foretager en kritisk revision.
- d. Tilskud til amtskommunalt og kommunalt skolevæsen, der revideres af amtskommunernes og kommunernes revisionsorganer.
- e. Tilskud til biblioteksformål, der revideres af den kommunale revision, medens bibliotekstilsynet foretager en kritisk gennemgang af regnskaberne.

Med hensyn til statens indtægter påhviler det kommunerne at foretage den tvangsmæssige inddrivelse af skatterestancer. Som led i kontrollen af kildeskattedirektoratet har revisionsdepartementet foretaget en række undersøgelser af, hvorledes inddrivelsen bliver foretaget.

I samtlige ovennævnte tilfælde anser revi-

sionsdepartementerne det som et led i departementernes revision af statsregnskabet at foretage gennemgang af sådanne dele af de amtskommunale og kommunale regnskaber vedrørende disse midler, at man kan konstatere, at den administrative kontrol og revision i amtskommuner og kommuner er betryggende, og at vedkommende statslige myndigheder fører kontrol med, at administrationen foretages i overensstemmelse med gældende bestemmelser og på økonomisk forsvarlig måde, samt at revisionen er udført i overensstemmelse med de af vedkommende statslige myndighed fastsatte regler.

Ved overgang til bloktilskud vil revisionsdepartementernes kontrol kun omfatte efterprøvnin g af, om bloktilskuddene er rigtigt beregnet efter de fastsatte objektive kriterier og er i overensstemmelse med de givne bevillinger.

Under drøftelserne i udvalget har der været enighed om, at i det omfang, der var tale om procenttilskud og lign. til kommunerne, eller det drejer sig om inddrivelse af restancer over for staten, bør den nuværende praksis opretholdes. Der har endvidere i udvalget været enighed om, at det i første række er vedkommende statslige myndigheds opgave at sikre sig, at der er den fornødne kontrol med midlerne, og at myndigheden herved må tilrettelægge sin kontrol under hensyntagen til, at der ikke af den kommunale revision udøves nogen økonomisk-kritisk revision, bortset fra Københavns kommune og enkelte andre kommuner. Det må være en naturlig opgave for den statslige revision at bistå disse statsmyndigheder (indenrigsministeriet, skattedepartementet o.s.v.) med tilrettelæggelsen af kontrollen.

Ved kontrol af udbetalinger af bloktilskud kan revisionens opgaver ikke gå ud over det ovenfor nævnte, og udvalget har herefter ment, at den hidtidige praksis bør finde udtryk i loven ved en bestemmelse om, at den del af de kommunale regnskaber, som vedrører virksomhed, for hvilken der skal ske afregning over for staten, efter generaldirektørens anmodning skal forelægges ham til gennemgang.

9. Revisionens procedure

Udviklingen siden 1926 og de erfaringer, der er indhøstet under den nuværende revisionsordning, har vist, at adskillige bestemmelser om revisionens procedure er ufyldestgørende eller uhensigtsmæssige, hvorfor der er foreslået en

række ændringer og å jourføringer af gældende lovbestemmelser, ligesom forskellige bestemmelser af mere generel karakter vedrørende forholdet mellem revisionen og administrationen er foreslået overført fra instruks for hovedrevisoraterne af 1936 til selve loven.

Udvalget har ikke fundet det nødvendigt at opretholde den gældende statsregnskabslovs bestemmelse om, at ministeren efter nærmere regler udsteder en instruks for hovedrevisor, og det forudsættes således, at generaldirektøren selv i fornødent omfang fastsætter reglerne for hovedrevisionens interne forhold.

Revisionen er ifølge sagens natur efterfølgende, og brevvekslingen med institutionerne vil især i komplicerede sager være tidskrævende. De i revisionens beretninger optagne sager vil derfor ofte vedrøre forhold noget tilbage i tiden. Det er af stor betydning, at revisionens sager fremmes mest muligt, og at beretningerne fra statens hovedrevision fremkommer til statsrevisorerne og dermed offentligheden på det tidligst mulige tidspunkt.

Loven af 1926 har ikke indsat frister for institutionernes svar på revisionens henvendelser m.v. Man har overvejet, om der burde være visse frister, inden for hvilke institutionerne skal svare. I de fleste tilfælde er sådanne frister overflødige, fordi henvendelserne stort set besvares uden unødvendige forsinkelser, men der er imidlertid tilfælde, hvor gennemførelsen af revisionens sager forsinkes af en langsommelig besvarelse. Der kan være tilfælde, hvor en adspurgte kan nære en forståelig interesse i at forsinke en sag. Det er imidlertid en klar offentlig interesse, at eventuelle fejl hurtigt kommer for dagen. Og folkettinget har et krav på, at sagen kommer til dets kendskab uden forsinkelse. Man er derfor kommet frem til, at visse frister er ønskelige, idet de dog bør sættes så vide, at den normale forretningsgang ikke forceres.

I sin beretning vil generaldirektøren kunne angive, at visse frister ikke er blevet overholdt, og dermed kunne placere et ansvar for en eventuel langsom forretningsgang. Dette vil kunne have en vis præventiv virkning.

Den gældende lov indeholder en bestemmelse om, at decision i en revisionssag afgives af vedkommende fagminister, for hvem sagen forelægges af hovedrevisor i overværelse af en repræsentant for den pågældende institution. Sådanne sager skal herefter optages i hovedrevisors årsberetning.

Denne procedure har kun været lidt benyttet

i de senere år, og udvalget har ikke fundet denne formelle fremgangsmåde hensigtsmæssig. Det er imidlertid nødvendigt, at der i vigtigere revisionssager, hvor hovedrevisionen ikke har kunnet godtage det af en institution indtagne standpunkt, gives generaldirektøren mulighed for at udbede sig ministerens endelige stillingtagen til en sag, for hvilken han har det parlamentariske ansvar. Udvalget foreslår derfor, at generaldirektøren i sådanne tilfælde efter afslutningen af brevvekslingen i en skrivelse til ministeren kan udbede sig dennes endelige stillingtagen til sagen. Man er kommet frem til, at sådanne sager i alle tilfælde bør indberettes til statsrevisorerne. Man har overvejet, om det burde overlades til generaldirektøren at afgøre, om han ville indberette en sådan sag til statsrevisorerne. I benægtende fald måtte sagen betragtes som afsluttet med ministerens endelige udtalelse.

Efter de gældende regler kan hovedrevisor afgive særberetninger til statsrevisorerne, og gør også dette i et vist begrænset omfang, men den helt overvejende del af de konkrete revisions-sager optages i årsberetningen. Udvalget anser dette for mindre praktisk, dels fordi det medfører en vis forsinkelse i sagernes fremkomst, dels fordi det begrænser den tid, statsrevisorerne har til rådighed for behandlingen af sagerne. Det foreslås derfor, at beretning afgives til statsrevisorerne, når den enkelte revisionssag er afsluttet. Statsrevisorerne får således bedre tid til at gennemgå de af hovedrevisionen rejste sager. Generaldirektørens årsberetning foreslås udformet som en almindelig virksomhedsberetning.

Udvalget har været opmærksom på det fra mange sider udtalte ønske om, at der gennemføres en ordning, der sikrer, at revisionens henstillinger og kritik får den påkrævede virkning, hvad enten det drejer sig om ændringer af gældende regler, administrativ praksis eller den regnskabsmæssige forretningsgang m.v. eller om at gøre ansvar gældende over for tjenestemænd m.v. Man har fundet det mest hensigtsmæssigt, at en sådan ordning tilvejebringes ved, at ministrene over for statsrevisorerne redegør for de foranstaltninger og overvejelser, som revisionsberetningerne har givet anledning til. Disse redegørelser og generaldirektørens bemærkninger hertil indgår i statsrevisorernes endelige betænkning til folkettinget over statsregnskabet, og revisionssagerne kan herved bringes frem til en større afklaring, førend de når frem

til den afsluttende behandling og afgørelse i folketinget.

Der sker ved beretningernes afgivelse en orientering af offentligheden om de forhold, revisionen har fundet anledning til at optage i beretningerne. Formidlingen til en bredere offentlighed sker derefter gennem dagspressens, radioens eller fjernsynets omtale.

Ikke alene offentligheden, men også revisionen har en interesse i denne offentliggørelse, og selve bevidstheden om eventuel offentlig omtale har antagelig en vis præventiv virkning.

De foreslåede reformer vil give bedre arbejdsvilkår og dermed offentligheden en bedre orientering. Beretningerne vil komme spredt over året, og hver af dem vil blive af mindre omfang. For yderligere at skabe en bedre orientering af offentligheden bør man søge at give massekommunikationsmidlerne bedre arbejdsvilkår. Det må ved aftale mellem statsrevisorerne, generaldirektøren og pressen være muligt at finde frem til rimeligere samarbejdsformer.

København, den 20. december 1974.

J. Bredsdorff

Hugo Engmann

Jørgen Gersing

Helge Hjortdal

Knud Jensen

Kjeld Philip

Erik Ib Schmidt

B. G. Toft-Nielsen

Formand

Hans Abildtrup

Arne Fock

Svend Gravesen

Forslag til lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

§ 1.

Revisionen i henhold til denne lov varetages af en af kongen udnævnt generaldirektør for statens hovedrevision.

Stk. 2. Indstilling om udnævnelse og afskedigelse af generaldirektøren foretages af Y-ministeren efter samråd med statsrevisorerne.

Stk. 3. Generaldirektøren er uafhængig ved udførelsen af sit hverv.

Stk. 4. Stillingen som generaldirektør kan ikke forenes med hvervet som medlem af folketinget.

Stk. 5. Generaldirektørens indstillinger vedrørende budgetforslag til de årlige bevillingslove afgives efter forhandling med statsrevisorerne direkte til Y-ministeren. Generaldirektøren varetager sekretariatsforretningerne for Y-ministeren i sager vedrørende embedets forhold.

Stk. 6. Generaldirektørens regnskab revideres af statsrevisorerne.

§ 2.

Revisionen omfatter:

- 1) statens regnskaber, og
- 2) regnskaber for institutioner, foreninger, fonde m.v., hvis udgifter eller regnskabsmæssige underskud dækkes ved statstilskud eller ved bidrag, afgift eller anden indtægt i henhold til lov.

Stk. 2. Folketingets regnskab revideres ved foranstaltning af folketingets præsidium.

§ 3.

Ved revisionen efterprøves, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet

af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Endvidere foretages en vurdering af, hvorvidt der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af regnskabet.

§ 4.

Generaldirektøren kan gennem vedkommande minister kræve forelagt til gennemgang:

1. regnskaber fra institutioner, foreninger, fonde m.v., der modtager kapitalindskud, tilskud, lån, garanti eller anden støtte fra staten eller en af de i § 2, stk. 1, nr. 2 nævnte institutioner m.v., eller som modtager bidrag, afgift eller anden indtægt i henhold til lov.
2. regnskaber fra sådanne institutioner m.v. som nævnt i § 2, stk. 1, for hvilke der ved lov er fastsat en særlig revisionsordning.

§ 5.

Generaldirektøren skal efter anmodning have adgang til at gennemgå den del af de amtskommunale og kommunale regnskaber, som vedrører virksomhed, for hvilken der skal ske afregning overfor staten.

§ 6.

Ved den i §§ 4 og 5 nævnte gennemgang af et regnskab påses navnlig, at regnskabet er undergivet betryggende revision, at vilkårene for tilskud m.v. er opfyldt, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med givne bestemmelser, og at der i øvrigt er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af midlerne.

§ 7.

Deltager staten eller en af de institutioner, der er nævnt i § 2, stk. 1, gennem kapitalindskud i en virksomhed, skal vedkommende statsmyndighed eller institution rådføre sig med generaldirektøren om sådanne revisions spørgsmål af større betydning, som den har indflydelse på.

§ 8.

Generaldirektøren bistår statsrevisorerne ved deres gennemgang af statsregnskabet. Han foretager undersøgelser og afgiver beretning vedrørende forhold, som statsrevisorerne ønsker belyst. Statsrevisorerne og generaldirektøren kan anmode om afholdelse af fælles møder. Generaldirektøren deltager efter statsrevisorerens anmodning i samråd mellem folketingsudvalg og statsrevisorerne.

Stk. 2. Generaldirektøren bistår ministrene ved tilrettelæggelsen af regnskabsførelsen og den regnskabsmæssige kontrol. Han forhandler inden for sit embeds område direkte med vedkommende ministre.

§ 9.

Generaldirektøren og vedkommende ministre kan aftale, at revisionsopgaver i henhold til denne lov varetages i et nærmere fastlagt samarbejde mellem generaldirektøren og et organ for intern kontrol og revision under ministeren.

§ 10.

De af § 2 omfattede myndigheder m.v. skal holde generaldirektøren underrettet om alle bestemmelser vedrørende regnskabsforhold og andre forhold, der skønnes af betydning for revisionen.

Stk. 2. Generaldirektøren skal have adgang til at udtale sig, inden en sådan myndighed i sit regnskabssystem eller sin forretningsgang iværksætter forandringer, der har betydning for revisionen.

§ 11.

De af § 2 omfattede myndigheder m.v. skal afgive regnskabsoversigter med bilag til generaldirektøren inden en måned efter regnskabsperiodens udløb. Generaldirektøren kan forlænge denne frist.

Stk. 2. Statsregnskabet samt redegørelser for afvigelser mellem bevillings- og regnskabstal skal afgives til generaldirektøren senest seks

måneder efter finansårets udløb.

Stk. 3. Vedkommende statsmyndighed skal efter generaldirektørens anmodning snarest muligt indsende regnskaber, revisionsbemærkninger og andre fornødne oplysninger til brug ved den i §§ 4 og 5 omhandlede gennemgang.

§ 12.

Generaldirektøren kan af enhver offentlig myndighed forlange sig meddelt alle sådanne oplysninger og forelagt alle sådanne aktstykker, som efter hans skøn er af betydning for udførelsen af hans hverv. Generaldirektøren kan fastsætte en frist herfor.

§ 13.

Generaldirektøren kan til enhver tid foretage revision og regnskabsgennemgang på det sted, hvor regnskaberne føres, eller hvor det nødvendige materiale i øvrigt findes.

§ 14.

Generaldirektøren fastsætter bestemmelser om afholdelse af kasse- og beholdningseftersyn vedrørende de i § 2, stk. 1, nævnte regnskaber.

§ 15.

Generaldirektøren skal efter anmodning give vedkommende ministre oplysninger om arten og omfanget af den revision, der er foretaget.

Stk. 2. Generaldirektøren skal give vedkommende ministre fornøden underretning om de ved revisionen og regnskabsgennemgangen konstaterede forhold.

§ 16.

Generaldirektørens bemærkninger vedrørende revision og gennemgang af regnskaber skal besvares inden seks uger fra modtagelsen, medmindre han tillader en længere frist.

Stk. 2. Kan generaldirektøren efter afslutningen af en brevveksling ikke godtage det indtagne standpunkt, kan han meddele sin endelige stillingtagen direkte til ministeren med anmodning om dennes udtalelse inden seks uger. Senest tre uger efter modtagelsen af ministerens svar eller udløbet af nævnte frist fremsender generaldirektøren sagen til statsrevisorerne.

§ 17.

Generaldirektøren afstemmer statsregnskabet med særregnskaberne og sammenholder bevil-

lings- og regnskabstal. Han afgiver en beretning herom til statsrevisorerne inden en frist, der aftales mellem statsrevisorerne og generaldirektøren.

Stk. 2. Generaldirektøren afgiver beretning til statsrevisorerne ved afslutningen af sådanne revisionssager, som han under hensyn til deres økonomiske eller principielle betydning finder anledning til at fremdrage.

Stk. 3. En sag, der optages i generaldirektørens beretning, skal mindst fire uger inden afgivelsen forelægges vedkommende minister, medmindre der tidligere har været brevvekslet om den.

Stk. 4. Generaldirektøren afgiver en årlig beretning til statsrevisorerne om sin virksomhed. Tidspunktet for afgivelsen aftales med statsrevisorerne.

§ 18.

Statsrevisorerne fremsender med deres eventuelle bemærkninger de beretninger, der er nævnt i § 17 til folketinget og vedkommende minister.

Stk. 2. Inden fire måneder efter statsrevisorerne fremsendelse af en beretning afgiver ministeren til statsrevisorerne en redegørelse for de foranstaltninger og overvejelser, som beretningen har givet anledning til. Redegørelsen tilsendes samtidig generaldirektøren, der inden en måned efter modtagelsen fremsender sine bemærkninger til statsrevisorerne. Redegørelserne og generaldirektørens bemærkninger indgår i statsrevisorerne endelige betænkning til folketinget.

§ 19.

Loven træder i kraft den
Stk. 2. § 2, stk. 1, gælder ikke for regnskaber, for hvis revision der ved allerede gældende lov er fastsat særlige bestemmelser.

§ 20.

I lov nr. 77 af 31. marts 1926 om statens regnskabsvæsen og revision med senere ændringer foretages følgende ændringer:

1. I lovens titel udgår »og revision«.
2. §§ 10-26 samt 36, stk. 1, 2 og 4 ophæves.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Statens nuværende revisionsordning hviler på bestemmelserne i lov nr. 77 af 31. marts 1926 om statens regnskabsvæsen og revision. Før 1926 var det statslige revisionsvæsen splittet op mellem en række overordnede og interne revisionsorganer af forskellig struktur og med forskellig placering inden for statssystemet. Der gjaldt ingen fælles bestemmelser om revisionens udførelse, og en lang række regnskaber blev ikke underkastet revision af nogen central revisionsmyndighed. Kun på enkelte områder var der skabt forbindelse mellem den embedsmæssige revision og de af rigsdagen efter grundlovens § 47 valgte statsrevisorer.

Ved loven af 1926 blev der rådet bod på den mangelfulde revisionsordning. Det blev fastslået, at alle statens regnskaber skal underkastes revision, og at denne skal omfatte såvel en tal- og bogholderimæssig som en juridisk,

en bevillingsmæssig og en økonomisk-kritisk revision. Den centrale revisionsmyndighed blev henlagt til fire hovedrevisorer, der stilledes umiddelbart under finansministeren. Mellem disse og statsrevisorerne blev der etableret forbindelse gennem forskellige bestemmelser, der under ved oprettelse af statsregnskabsrådet som et rådgivende organ, hvori statsrevisorer, hovedrevisorer og finansbogholderen har sæde.

Lovbestemmelserne af 1926 om revisionens ordning er ikke blevet ændret i de forløbne år. Ved normerings- og klassificeringsloven af 1958 blev hovedrevisorerne normeret som departementschefer, og ved ledighed i departementschefstillinger blev antallet af embeder nedsat først i 1962 til tre og derefter i 1972 til to.

Ved loven af 1926 fik rigsdagen bedre mulighed for indseende og kontrol med statens regnskaber og økonomiske dispositioner. Ud-

viklingen har imidlertid ændret forudsætningerne på væsentlige punkter. Således er der sket en stærk vækst i omfanget af statens økonomiske virksomhed og dermed i statsbudgettet og revisionsmaterialeets omfang. Moderne tekniske metoder inden for administration og regnskabsvæsen, blandt andet anvendelse af elektronisk databehandling og opbygningen af statens centrale regnskabsystem stiller ændrede og stadig stigende krav til revisionen. Hertil kommer, at mange administrative opgaver, f.eks. statens bygge- og anlægsvirksomhed samt tilskudsadministration, er blevet mere omfattende. Ændringer i opgavefordelingen mellem stat og kommuner har også haft betydning for revisionens arbejde. Endvidere udøves nu et stort antal offentlige funktioner af institutioner og fonde m.v., der modtager tilskud eller anden støtte fra staten. Samtidig er kravene til den økonomisk-kritiske kontrol, der udøves af revisionen, blevet stadig større. En væsentlig del af revisionens opgaver er således koncentreret om driftsøkonomiske vurderinger af administrationen i styrelser og institutioner. Man har derfor fundet det hensigtsmæssigt at foretage en å jourføring af de gældende bestemmelser for den statslige revision, og økonomiministeren har i maj 1974 nedsat et udvalg med denne opgave. Udvalgets betænkning ligger til grund for lovforslaget.

Udvalget har i vidt omfang kunnet tiltræde synspunkterne i 5. betænkning fra Administrationsudvalget af 1960.

På grundlag af udvalgets overvejelser må man finde det hensigtsmæssigt, at der foretages en å jourføring af lovbestemmelserne svarende til den allerede skete udvikling. Ved lovforslagets udformning har man tilstræbt at give det en sådan form, at en ny lov ligesom loven af 1926 muliggør en tilpasning af revisionen til ændrede forhold i fremtiden med hensyn til løsning af offentlige opgaver og ændret regnskabs- eller revisionsteknik.

Da man i 1926 gennemførte ordningen med den centrale revisionsmyndighed opdelt i flere af hinanden principielt uafhængige embeder, kunne det næppe oprindeligt betragtes som nogen større ulempe, da revisionen på det tidspunkt foregik som detaljeret revision efter traditionelle metoder. Den foran beskrevne udvikling har imidlertid medført, at der ikke mindst inden for den økonomisk-kritiske revision er opstået behov for at foretage undersøgelser på tværs af inddelingen i ministerier og styrelser,

der hidtil har været benyttet som det væsentligste kriterium for fordelingen af revisionsopgaverne mellem de forskellige revisionsdepartementer. Der er ligeledes opstået behov for en samlet planlægning og prioritering af revisionsopgaverne og for gennemførelse af en fælles uddannelses- og personalepolitik. Oprettelsen af statens centrale regnskabsystem, der vil arbejde efter et fælles edb-program for den statslige regnskabsaflæggelse, understreger yderligere nødvendigheden af, at hovedrevisionen udgør en organisatorisk enhed. Lovforslaget bygger derfor på, at der etableres en enhedsledelse for revisionen.

Enhedsledelsen foreslås gennemført ved oprettelse af en stilling som generaldirektør for den centrale revision, der foreslås benævnt statens hovedrevision.

Det har i udvalget været overvejet, hvorvidt statens hovedrevision med hensyn til dens budget og øvrige sekretariatsforretninger burde have en placering i tilknytning til centraladministrationen, eller som en konsekvens af det nære samarbejde med statsrevisorerne burde henlægges under folketinget.

I overensstemmelse med de synspunkter, der er gjort gældende af et flertal i udvalget, bygger lovforslaget på, at revisionen bevarer en således begrænset tilknytning til centraladministrationen. I lovteksten understreges revisionens uafhængighed af regeringen og folketinget, og ved forskellige særlige bestemmelser styrkes revisionens uafhængighed i revisionsarbejdet.

Udvalget foreslår, at revisionen med hensyn til budget og lignende sekretariatsforretninger placeres direkte under en af ministrene, men således således statsrevisorerne får adgang til at tage stilling til budgettet.

Det foreslås i lovforslaget at understrege hovedrevisionens kompetence til at foretage revision eller gennemgang af alle regnskaber fra statsstøttede institutioner, foreninger og fonde m.v. i den udstrækning, statens interesser tilsiger det. Der er endvidere i lovforslaget optaget en bestemmelse om, at en del af revisionens opgaver kan varetages ved et samarbejde mellem hovedrevisionen og interne revisionsafdelinger i institutionerne, idet det forudsættes, at statens hovedrevision har ansvaret for, at der udføres en betryggende revision inden for hele det område, hovedrevisionen efter loven skal behandle.

For så vidt angår de enkelte bestemmelser i lovforslaget bemærkes i øvrigt følgende:

Til § 1.

Efter statsregnskabslovens §§ 14 og 15 varetages revisionen dels af hovedrevisorer, dels af revisionsorganer i vedkommende centralstyrelse, idet de sidstnævnte er stillet under tilsyn af pågældende hovedrevisor. Efter lovforslagets stk. 1 henlægges revisionsmyndigheden til ét embede, generaldirektøren for statens hovedrevision. Man har anset stillingsbetegnelsen generaldirektør for den bedst egnede. Ved i stk. 2 at bestemme, at indstillinger om generaldirektørens udnævnelse og afskedigelse skal foretages efter samråd med statsrevisorerne, har man villet understrege, at der er tale om en stilling, der har en sådan særlig placering inden for staten, at folketinget gennem de af tinget valgte statsrevisorer bør have direkte indflydelse på stillingens besættelse.

Bestemmelsen om, at generaldirektøren er uafhængig ved udførelsen af sit hverv indebærer, at han hverken fra folketing eller regering modtager instruktioner med hensyn til sin virksomhed. Det ophæver ikke generaldirektørens pligt til at fremsætte en bemærkning til et regnskab, at der over for ham påberåbes en ordre fra pågældende minister, jfr. den gældende lovs § 18, stk. 6.

Det forudsættes, at stillingen som embedets chef er en statstjenestemandstilling, og at tjenestemandsløvgivningens almindelige regler finder anvendelse på stillingen.

Den centrale revisions personale forudsættes som nu placeret som tjenestemænd, respektive kontrakt- og overenskomstansatte i ministerierne, idet generaldirektøren bemyndiges til at foretage udnævnelser og afskedigelser af personale, der ikke udnævnes af kongen.

Generaldirektørens budget optages på en hovedkonto på Y-ministeriets finanslovsparagraf. Med henblik på at styrke den centrale revisionsmyndigheds budgetmæssige uafhængighed af den administration, der skal revideres, er det i stk. 5 bestemt, at generaldirektørens budgetforslag udarbejdes efter forhandling med statsrevisorerne. Det er endvidere fastslået, at generaldirektøren varetager ministerens sekretariatsforretninger vedrørende embedet.

Det foreslås, at hovedrevisionens regnskab som hidtil revideres af statsrevisorerne.

Til § 2.

I § 2 er angivet, hvilke regnskaber der underkastes en egentlig revision af generaldirektøren.

Denne revision omfatter statens regnskaber og regnskaber fra institutioner, foreninger og fonde m.v., hvis udgifter eller regnskabsmæssige underskud dækkes enten ved tilskud fra staten eller ved bidrag, afgift eller anden indtægt i henhold til lov. For de sidstnævnte institutioner er revisionspligten begrundet i, at deres faktiske nettoudgifter bliver dækket af statsmidler eller midler, der må ligestilles med statsmidler, hvorfor regnskaberne og de økonomiske dispositioner bør være underkastet samme kontrol, som er gældende for den egentlige statsforvaltning.

Bestemmelsen i stk. 1, pkt. 2, forudsættes at dække alle institutioner og fonde, hvis budget er optaget på bevillingslovene (f.eks. finseninstituttet, handelshøjskoler og fonde under finanslovens § 30), institutioner og fonde, hvis udgifter eller underskud dækkes enten direkte ved tilskud fra staten (f.eks. visse særfororgsinstitutioner, sygdomsbehandlingshjem og uddannelsesinstitutioner) eller indirekte ved, at udgifterne eller underskuddet dækkes gennem lovbestemte indtægter til vedkommende institution eller fond (f.eks. Helsefonden, arbejderbeskyttelsesfonden, Den sociale Pensionsfond). De lovbestemte indtægter er sådanne, som under hensyn til deres karakter og reglerne for deres administration m.v. må anses for eller ligestilles med statsmidler.

I flere tilfælde er der i medfør af lov etableret særlige revisionsordninger for nogle af de i stk. 1, pkt. 2, nævnte institutioner m.v., f.eks. ATP-fonden, Lønmodtagernes garantifond, tipsselskabet, statens byggeforskningsinstitut, boligselskabernes landsbyggefond, selskaber, der forvalter forskellige lovpligtige forsikringsordninger, samt arbejdsløshedskasser. Sådanne allerede eksisterende ordninger er opretholdt ved en bestemmelse i § 19, jfr. dog bemærkningerne til § 4.

Den nugældende statsregnskabslov indeholder i § 16, stk. 4, en bestemmelse om, at rigsdagens regnskab revideres ved foranstaltning af rigsdagens præsidium, der dog efter samråd med finansministeren kan lade regnskabet helt eller delvis revidere gennem en af hovedrevisorerne. Det er forekommet naturligt at bibeholde denne ordning.

Til § 3.

I § 3 er det beskrevet, hvilke forhold der skal påses ved revisionen. De gældende regler herom findes i statsregnskabslovens § 10, der

sprogligt er udformet anderledes, idet den opdeler revisionsarbejdet i fire opgaver: den tal- og bogholderimæssige revision, den juridisk-kritiske revision, bevillingskontrollen og den økonomisk-kritiske revision.

Ved den ændrede formulering tilsigtes der ikke nogen ændring af revisionens opgaver, men en understregning af, at revisionen må tilrettelægges efter de retningslinier, der til enhver tid skønnes mest hensigtsmæssige. Det forudsættes herved, jfr. § 1, stk. 3, at generaldirektøren selv bestemmer, hvorledes han vil udføre revisionen af de enkelte institutioner, og hvilke revisionsmetoder han vil anvende.

Til § 4.

Medens § 2 omhandler de regnskaber, der er underkastet revision ved statens hovedrevision, er der her tale om regnskaber, der ikke direkte revideres af statens hovedrevision, men efter anmodning fra generaldirektøren kan forlanges indsendt til gennemgang som nærmere beskrevet i § 6.

I mange tilfælde indgår der i regnskaberne fra staten og fra de i § 2, stk. 1, nævnte institutioner, foreninger, fonde m.v., tilskud eller andre former for økonomisk støtte, herunder garantier, til institutioner, foreninger og fonde m.v. uden for statsforvaltningen, og sådanne ikke-statslige institutioner m.fl. kan også være mere eller mindre økonomisk baseret på bidrag, afgift eller anden indtægt, som tilfalder dem i henhold til særlige lovbestemmelser.

Interessen i at udøve kontrol med de offentlige midler, som administreres af sådanne organer, er i princippet lige så stor, som når det gælder den direkte offentlige administration. Revisionsdepartementerne foretager efter gældende praksis gennemgang af en række sådanne regnskaber, og det er derfor fundet naturligt at lovfæste denne praksis.

Af størst betydning i denne forbindelse er institutioner, der modtager tilskud fra staten. Dette område omfatter offentlige institutioner (f.eks. arbejdsformidlingskontorer, forsorgshjem og lokalmuseer), og halvoffentlige institutioner (f.eks. private sygehuse, private skoler, privatbaner, hedeselskabet, Dansk Sygehus Institut samt en række velgørende institutioner).

Som eksempler på institutioner, der modtager lån, kan nævnes teknologiske institutter, kollegier, seminarier og højskoler.

Garantier ydes eksempelvis til pensionskasser og olieberedskabslagre, og statskapital er

indskudt i en række selskaber med mere eller mindre offentligt formål (f.eks. Dansk naturgas, byggeriets maskinstationer).

Med hensyn til institutioner, der modtager bidrag i henhold til lov, skal bemærkes, at der herved i modsætning til § 2 tænkes på institutioner, hvis virksomhed kun delvis er baseret på sådanne bidrag.

Endelig er der optaget en bestemmelse om, at generaldirektøren kan kræve forelagt til gennemgang regnskaber fra institutioner, der normalt ville være omfattet af hans revision i henhold til § 2, men for hvilke der ved lov er fastsat en særlig revisionsordning. Disse institutioner er af en sådan statslig interesse, at det må anses for nødvendigt, at hovedrevisionen har adgang til at gennemgå deres regnskaber.

Bestemmelserne i denne paragraf tages især sigte på institutioner af en vis offentlig karakter. Hovedrevisionen har imidlertid ved udøvelsen af sin revision også adgang til regnskaberne fra erhvervsvirksomheder og private, der modtager støtte fra staten, enten som en følge af, at staten har gjort støtten betinget af regnskabets indsendelse, eller fordi fagministeren har hjemmel til at kræve regnskaberne indsendt.

Til § 5.

En betydelig del af de på bevillingslovene opførte poster administreres i henhold til bestemmelser i den øvrige lovgivning af amtskommuner og kommuner.

Kommunernes virksomhed på disse områder er underkastet kontrol af forskellige statslige tilsynsmyndigheder. Det er et led i hovedrevisionens revision at konstatere, dels at refusioner til kommunerne er beregnet efter gældende regler, dels at statens og kommunernes administrative kontrol er tilstrækkelig, og at de fastsatte regler for den kommunale revision er overholdt. Det er også et led i revisionen af skattedepartementets virksomhed inden for personbeskatningen, at der foretages en kontrol af de statslige myndigheders tilsyn med inddrivelsen af restancer, som foretages af kommunerne.

Ved overgang fra procentrefusioner til generelle bloktilskud til kommunerne vil den statslige revision navnlig skulle kontrollere, at tilskuddene er beregnet efter de gældende regler, at det statistiske grundlag indgår korrekt i beregningerne, og at den givne bevilling er overholdt. Fortsætter den igangværende tendens, må man påregne, at statens hovedrevisions ind-

seende med de kommunale regnskaber bliver af mindre omfang end hidtil.

Efter den foreslåede bestemmelse, der stemmer med hidtidig praksis, er statens hovedrevisions adgang til at foretage gennemgang af en del af de kommunale regnskaber afhængig af, hvorvidt der skal ske afregning over for staten. Herefter vil en sådan gennemgang ikke finde sted ved ydelse af bloktilskud, men derimod ved fremtidige ordninger, der bygger på afregningsprincippet.

Til § 6.

De i §§ 4 og 5 nævnte regnskaber er reviderede, når de forelægges generaldirektøren, og hans gennemgang af dem vil normalt bestå i et gennemsyn af det foreliggende årsregnskab med tilhørende revisionsprotokol og en undersøgelse af, om betingelserne for støtte er opfyldt, og om revisionen er betryggende. Der kan dog blive tale om videregående undersøgelser, såfremt forholdene taler for det.

De til brug for gennemgangen fornødne regnskaber, revisionserklæringer m.v. forudsættes indkaldt gennem vedkommende statsmyndighed m.v., jfr. §§ 4 og 11, stk. 3.

Til § 7.

Statsmidler er i en række tilfælde indskudt i private virksomheder i form af aktie- eller interessentskabskapital, og staten vil i disse tilfælde have adgang til administrativ og regnskabsmæssig kontrol ad de veje, der normalt står til rådighed for aktionærer og interessenter, derunder ved deltagelse i valg eller udpegning af virksomhedens revisorer. Selv om revisionsordningen i sådanne virksomheder i almindelighed ikke vil frembyde problemer, må det anses for principielt rigtigt, at den statsmyndighed, der repræsenterer statens kapitalinteresser, forpligtes til at rådføre sig med statens hovedrevision i sådanne revisions spørgsmål af større betydning, derunder valg af ny revisor, hvorpå statsmyndigheden har indflydelse. En praksis svarende til den foreslåede bestemmelse er i de senere år blevet fulgt i adskillige tilfælde, hvor selskaber er oprettet med staten som deltager.

Til § 8.

Statsrevisorernes gennemgang af statsregnskabet, herunder deres bevillingskontrol, er hjemlet i grundlovens § 47. Bestemmelserne i dette lovforslags § 8, stk. 1, har som forudsætning, at statsrevisorerne i almindelighed vil

bygge på statens hovedrevision, også inden for bevillingskontrollen, jfr. § 17, stk. 1. Det forudsættes dog, at statsrevisorerne selvstændigt vil foretage undersøgelser af spørgsmål, der vedrører de af ministrene til folketinget og dettes udvalg givne oplysninger, og at statsrevisorerne og generaldirektøren i fornødent omfang vil bistå hinanden. I lovforslaget opretholdes bestemmelsen i den gældende lovs § 22 om, at generaldirektøren skal foretage undersøgelser og afgive beretning vedrørende forhold, som statsrevisorerne ønsker belyst.

Da statsregnskabsrådet, jfr. den gældende lovs §§ 25 og 26, i de senere år i hovedsagen alene har behandlet revisions spørgsmål, og det ikke anses for hensigtsmæssigt at opretholde et særligt organ til dette brug, har man i stedet optaget en bestemmelse om, at både statsrevisorerne og generaldirektøren kan anmode om afholdelse af fælles møder.

Det er fundet hensigtsmæssigt at fastslå, at generaldirektøren efter statsrevisorernes anmodning kan deltage i samråd om revisions spørgsmål mellem folketingsudvalg og statsrevisorerne, idet det herved er forudsat, at folketingets udvalg kan ønske at søge bistand hos statens revision.

Det er endvidere i stk. 2 foreslået, at generaldirektøren bistår ministrene ved tilrettelæggelsen af regnskabs- og kontrolforanstaltninger, medens det i den gældende lovs § 18, stk. 5 er bestemt, at hovedrevisor står til fagministerens rådighed med hensyn til den regnskabsmæssige kontrol. Det er endelig fastslået, at generaldirektøren inden for sit embeds område har direkte referat til den minister, som den pågældende sag vedrører.

Til § 9.

En institutions regnskabssystem virker indadtil som et redskab for ledelsens styring og kontrol. Der må i regnskabssystemet være indbygget rimelige interne kontrolforanstaltninger, der sikrer, at regnskabstallene er rigtige, og at de regnskabsmæssige beholdninger er til stede. Det henhører under ministeren at drage omsorg for, at der i ministeriets departement og institutioner er etableret en rimelig intern kontrol i økonomiforvaltningen.

Som led i regnskabssystemets interne funktioner kan en institution have behov for at indrette særlige organer for intern kontrol og revision. Specielt gælder dette institutioner med komplicerede ind- og udbetalingsfunktioner el-

ler med en stærkt decentraliseret administration.

Sådanne interne kontrolorganers opgave kan efter forholdene i det enkelte tilfælde spænde fra rutinemæssige tal- og bogholderimæssige kontrolopgaver til informations- og analysevirksomhed for ledelsen. Inden for erhvervslivet går udviklingen i retning af i stigende grad også at benytte intern kontrol og revision som led i den overordnede styring og kontrol af virksomheden. Det samme træk genfindes inden for en række udenlandske statslige revisionsordninger.

Herhjemme findes der kun inden for forholdsvis få områder af den statslige forvaltning særlige interne kontrol- og revisionsorganer. Efter statsregnskabslovens § 14 kan der i centralstyrelser oprettes revisionsorganer med det formål at revidere underordnede institutioners regnskaber, men sådanne § 14-revisioner findes stort set kun i statsbanerne, post- og telegrafvæsenet og direktoratet for toldvæsenet. Desuden er der enkelte andre steder, f.eks. i kildeskattedirektoratet, etableret en intern revision som led i institutionens forvaltning af dens egne regnskabsforretninger.

Der vil være grund til at søge udviklingen med etablering af interne revisioner fortsat, men det er på den anden side næppe heldigt at forcere en udvikling frem mod institutionernes ønske. Der er derfor i forslaget ikke indsat bestemmelser, der pålægger oprettelse af sådanne interne revisioner.

Det må være klart, at den enkelte minister som den øverste ansvarlige for sin administration må have fri adgang til at tilrettelægge og gennemføre de administrative kontrolforanstaltninger, som han finder nødvendige og økonomisk forsvarlige for at tilvejebringe et betrygende system. Det må imidlertid også erkendes, at de etablerede administrative kontrolforanstaltninger ikke bør indebære en tilsidesættelse af lovens hovedprincip om at henlægge revisionen af statens regnskaber m.fl. til generaldirektøren for statens hovedrevision.

Forholdet mellem hovedrevisionen og interne kontrolorganer må i det hele bygge på, at hovedrevisionen har ansvaret for den samlede revision af statens regnskaber, men at den i vidt omfang må løse sine opgaver ved at vurdere omfanget og effektiviteten af institutionens egne kontrolforanstaltninger og tilrettelægge sin revision under hensyn hertil. Hvor der eksisterer særlige interne revisionsorganer, bør der

så vidt muligt etableres et samarbejde mellem disse og hovedrevisionen for at skabe bedst mulige betingelser for at koordinere revisionsindsatsen og undgå dobbeltrevision.

Man har fundet det rigtigt, at dette kommer til udtryk i loven ved en bestemmelse om, at revisionsopgaver i henhold til loven efter aftale mellem vedkommende minister og generaldirektøren kan varetages i et nærmere fastlagt samarbejde mellem generaldirektøren og et organ for intern kontrol og revision under ministeren.

Ved denne formulering er det tilstræbt at skabe en smidig ordning, hvorefter den samlede statslige revisionsvirksomhed til enhver tid kan tilpasses bedst muligt til institutionernes regnskabsmæssige forhold. Inden for de enkelte institutioner vil der kunne etableres en intern revision, der er specielt indrettet efter institutionens særlige karakter. Bestemmelsen tilsigter en fortsættelse af det eksisterende samarbejde mellem hovedrevisionen og den interne revision i nogle institutioner og åbner mulighed for etablering af intern revision i videre omfang end nu.

Til § 10.

Bestemmelserne findes nu i den for revisionsdepartementerne gældende instruks § 4, stk. 1 og 2, men da der er tale om generelle direktiver til administrationen, er de foreslået optaget i loven.

Bestemmelsen i stk. 1 tilsigter at holde revisionen løbende underrettet om administrationens økonomiske dispositioner, men også om de mangler ved forretningsgangen og den interne kontrol, som myndigheden selv konstaterer.

Efter stk. 2 skal generaldirektøren have adgang til at udtale sig om påtænkte ændringer af den regnskabsmæssige kontrol og af regnskabssystemet, herunder indretningen af den elektroniske regnskabsaflæggelse. Der gives herved generaldirektøren lejlighed til at bedømme hensigtsmæssigheden af de påtænkte ændringer såvel i kontrolmæssig henseende som med hensyn til de regnskabsmæssige informationer, der kan uddrages af regnskabsystemet til brug for revisionen.

Til § 11.

Den gældende lov indeholder ingen bestemte tidsfrister for regnskabsmaterialets indsendelse til revision. Imidlertid er det af væsentlig betyd-

ning såvel med henblik på en hurtig korrektion af fejl i regnskaberne som for revisionsarbejdets planlægning og å jourholdelse, at materialet så hurtigt som muligt fremkommer til revisionen, og det er derfor foreslået, at regnskab med bilag afgives til revisionen inden en måned efter regnskabsperiodens afslutning, idet generaldirektøren dog kan indrømme en længere frist. Den foreslåede frist vil i langt de fleste tilfælde svare til de frister, der faktisk nu overholdes.

Med henblik på generaldirektørens bistand til statsrevisorerne ved gennemgangen af statsregnskabet bestemmes det i stk. 2, at statsregnskabet samt de af ministerierne afgivne redegørelser for afvigelser mellem bevillings- og regnskabstal skal afgives til generaldirektøren senest seks måneder efter finansårets udløb, d.v.s. samtidig med statsregnskabs fremlæggelse for folketinget, jfr. grundlovens § 47, stk. 1. Det forudsættes, at specifikationer til statsregnskabet fremkommer snarest muligt.

I stk. 3 er det bestemt, at regnskaber m.v. vedrørende de i §§ 4 og 5 nævnte institutioner m.v. snarest muligt skal indsendes.

TU § 12.

Bestemmelsen svarer i sit indhold til den gældende bestemmelse i statsregnskabslovens § 12. Det er ikke tanken at ændre den hidtidige praksis på området.

Til § 13.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til bestemmelsen i den gældende lovs §§ 11 og 15, stk. 2.

Til § 14.

I henhold til statsregnskabslovens § 24 afholdes kasseeftersyn i almindelighed af den myndighed, der i øvrigt foretager revisionen. Efter samme lovs § 36, stk. 4 fastsættes de fornødne regler for kasseeftersyn af finansministeren, i visse tilfælde af en fagminister. Som følge af eftersynenes nære sammenhæng med revisionen er det fundet naturligt at foreslå, at generaldirektøren fastsætter bestemmelserne for afholdelse af eftersyn.

Til § 15.

Bestemmelserne, der i hovedsagen svarer til instruksens § 4, stk. 3, er på grund af deres generelle betydning foreslået optaget i loven.

Til § 16.

I den gældende lovs §§ 19 og 20 er der anvendt forskellige regler for fremsættelsen af revisionsbemærkninger til over- og underordnede myndigheders regnskaber. Det er imidlertid ikke fundet nødvendigt at optage bestemmelser herom i lovforslaget. Brevveksling vedrørende revisionen i henhold til § 2 vil i reglen ske med den regnskabspligtige institution, dog med afvigelser som følge af forskelle i den administrative opbygning. Generaldirektøren kan fremsætte sine revisionsbemærkninger vedrørende underordnede institutioners regnskaber over for centralstyrelsen, der på sin side kan anmode om, at sådanne revisionsbemærkninger fremsættes gennem centralstyrelsen.

Brevveksling vedrørende regnskabsmæssig gennemgang i henhold til §§ 4 og 5 vil i almindelighed ske med vedkommende centralstyrelse.

Den særlige decisionsordning i den gældende lovs § 20, stk. 1, hvorefter decision i en revisionssag kan afgives af ministeren, for hvem sagen forelægges af hovedrevisor i overværelse af en repræsentant for den pågældende styrelse, har kun været lidet benyttet i de senere år, og findes ikke at være hensigtsmæssig. Der er imidlertid behov for, at generaldirektøren i vigtigere sager kan udbede sig ministerens endelige stillingtagen, og det er derfor foreslået, at generaldirektøren, såfremt han efter afslutningen af brevvekslingen med centralstyrelsen ikke kan godtage det indtagne standpunkt, kan anmode ministeren om dennes endelige stillingtagen til sagen, der herefter skal fremsendes til statsrevisorerne.

Med henblik på at fremme afslutningen af revisionssagerne er der fastsat frister for besvarelsen af generaldirektørens bemærkninger og for generaldirektørens fremsendelse til statsrevisorerne af sager, der har været forelagt ministeren.

Til § 17.

I henhold til statsrevisorlovens § 3, stk. 2, skal statsrevisorerne forvisse sig om, at statsregnskabs indtægter, udgifter og status er i overensstemmelse med særregnskaberne. Da denne afstemning i en årrække er blevet udført af revisionsdepartementerne, er det fundet rigtigt at fastslå i loven, at denne opgave påhviler statens hovedrevision. Som et led i bevillingskontrollen foretager statsrevisorernes sekretariat en detaljeret sammenholdelse af stats-

regnskabs bevillings- og regnskabstal. For at opnå enhed i revisionen af statsregnskabet foreslås det, at generaldirektøren, som bistand for statsrevisorerne, i videre omfang end det hidtil er sket i revisionsdepartementerne, skal efterprøve, om bevillingerne er overholdt, og undersøge årsagerne til eventuelle overskridelser samt foretage en samlet revisionsmæssig analyse af statsregnskabs status. Generaldirektøren afgiver beretning herom til statsrevisorerne.

Med henblik på at fremme den videre behandling af de af generaldirektøren fremdragne revisionssager har man indføjet en bestemmelse om, at indberetning til statsrevisorerne finder sted ved sagernes afslutning uden afventning af tidspunktet for afgivelsen af generaldirektørens årsberetning.

Bestemmelsen i stk. 3 er overført fra instruksens § 9, stk. 3.

Generaldirektørens årlige beretning efter stk. 4 forudsættes at være en almindelig beretning om revisionens virksomhed, idet de konkrete revisionssager er omfattet af stk. 2. I beretningen vil kunne fremdrages tilfælde, hvor administrationen har overskredet de fastsatte frister.

Til § 18.

Det er fundet rigtigt at fastslå, at de af generaldirektøren i henhold til § 17 afgivne beretninger af statsrevisorerne skal fremsendes til folketinget. Det forudsættes, at de af generaldirektøren i medfør af § 8 afgivne beretninger og de sager, generaldirektøren i medfør af § 16, stk. 2, har fremsendt til statsrevisorerne, af generaldirektøren kan fremsendes til statsrevisorerne som beretninger under henvisning til § 17.

Det er blevet anset for en mangel ved den nuværende ordning, at folketinget ikke er blevet orienteret om de praktiske følger, revisionens påtaler og henstillinger har fået. Med henblik på at styrke folketingets kontrolmuligheder foreslås det at gennemføre en ordning, hvorefter ministrene over for statsrevisorerne skal redegøre for de foranstaltninger og overvejelser, som generaldirektørens beretninger, statsrevisorerens betænkninger og folketingets behandling af tidligere finansårs statsrevisorbetænkninger har givet anledning til. Generaldirektøren afgiver sine bemærkninger til disse

redegørelser. Det forudsættes, at statsrevisorerne i tilslutning hertil blandt andet gennem samråd med ministrene vil tilvejebringe de fornødne oplysninger om resultatet og virkningen af revisionens arbejde. Ministrenes redegørelser, generaldirektørens bemærkninger hertil og statsrevisorerens kommentarer indgår i statsrevisorerens endelige betænkning over finansårets statsregnskab. I denne betænkning indgår således sager, der vedrører flere finansårs statsregnskaber. Ved den foreslåede ordning opnås, at folketinget orienteres om de skridt, ministrene har taget i anledning af hver enkelt revisionssag. Herved gives der endvidere ministrene, som de parlamentariske ansvarlige, lejlighed til at udtale sig, forinden sagerne finder deres endelige afgørelse i forbindelse med folketingets godkendelse af statsregnskabet.

Afgivelsen af beretninger ved afslutningen af revisionssagerne, d.v.s. før afgivelsen af årsberetningen, jfr. § 17, stk. 2, vil give finansudvalget længere tid til at sætte sig ind i disse sager. Endvidere vil samtlige revisionssager gennem den af statsrevisorerne foretagne opfølgning, jfr. § 18, stk. 2, være bragt frem til en bedre afklaring, forinden udvalget påbegynder den endelige behandling af det pågældende finansårs statsregnskab. Selv om statsrevisorerens endelige betænkning over statsregnskabet kommer til at foreligge på et senere tidspunkt end nu, vil nyordningen indebære betydelige arbejdsmæssige lettelser for finansudvalget, der vil kunne afslutte behandlingen af statsrevisorerens betænkning på samme tidspunkt som nu.

Til § 19.

Af lovtekniske grunde er optaget en bestemmelse om, at særlige revisionsordninger gennemført ved lov opretholdes, jfr. dog bemærkningerne til § 4.

Til § 20.

I forbindelse med gennemførelsen af dette lovforslag ophæves revisionsbestemmelserne og bestemmelsen om, hvem der afholder kasseeftersyn i statsregnskabsloven af 1926. Den gældende instruks for hovedrevisoraterne af 12. november 1936 bortfalder ved ophævelsen af § 23 i statsregnskabsloven.

Udtalelse fra personalerepræsentanterne

Den 18. november 1974

Til
udvalget vedrørende den statslige revisions
struktur

Under henvisning til de to modtagne lovudkast, bilag 21 og 24*, skal personalerepræsentanterne i revisionsdepartementernes samarbejdsudvalg anføre følgende:

1. Personalerepræsentanterne anser det af hensyn til den statslige revisions uafhængighed rigtigst, om revisionen blev placeret under folketinget.

Såfremt denne placering ikke finder sted, vil repræsentanterne finde det mest naturligt, at statens hovedrevision for at tilgodese videst mulig selvstændighed placeres under statsministeren.

For at sikre uafhængighed over for administrationen bør hovedrevisionen udarbejde eget forslag til budgetafsnit på de årlige bevillingslove. Forslaget forelægges statsrevisorerne til godkendelse og optages derefter direkte på finanslovsforslaget.

2. Personalerepræsentanterne er enige i nødvendigheden af at samle statens hovedrevision til en enhed.

Ledelsen bør være tillagt en enkelt person, hvorved såvel hovedrevisionens som personalets interesser bedst tilgodeses.

3. Af saglige grunde, herunder ikke mindst hensynet til revisionens uafhængighed, bør re-

visionen principielt udføres som ekstern revision af statens hovedrevision.

Personalets repræsentanter må derfor anse det for et tilbageskridt i forhold til gældende praksis, såfremt det overlades til vedkommende minister at bestemme, hvorvidt revisionsopgaver skal varetages af en intern revision. Man finder, at den kompetence, der i henhold til § 1 i de to lovudkast er tillagt generaldirektøren, herved udhules. I almindelighed vil etablering af en intern revision næppe give anledning til uoverensstemmelser mellem revision og administration, men i kontroversielle situationer vil etablering af en sådan revision ved ensidig bestemmelse af en fagminister kunne føre til dobbelt arbejde eller til en svækkelse af den revisionsmæssige kontrol med statens regnskaber.

Under hensyn til foranstående skal personalerepræsentanterne udtale, at interne revisionsordninger kun bør etableres efter aftale med statens hovedrevision.

Ud fra revisionsmæssige synspunkter vil det derimod ofte være hensigtsmæssigt at udbygge den interne kontrol.

4. Endelig bemærkes, at personalerepræsentanterne - i anledning af anmodningen om over for udvalget at fremføre deres synspunkter på det udarbejdede lovudkast — har rettet henvendelse til de respektive faglige organisationer, og at man forbeholder sig at fremkomme med supplerende bemærkninger.

* Udvalgets foreløbige lovudkast nr. 2 og 3.

Hans Thorkild Carlsen

Erik Høybye

R. Chr. Aarup Hansen

Jens Møller

Margrethe Frederiksen

Erik Borup Jespersen

Kirsten Leth-Nissen

Povl Schultze

Ellen Geddey

Knud Larsen

Else Møller

Alice Weber-Hansen

